48. DERS

MEFÛLÜN LEH (Lİ ECLİH)

MEFÛLÜN LEH (Lİ ECLİH)

Bir fiil cümlesinde yer alan eylemin yapılma veya yapılmama nedenini açıklayan mastara '***Mefûlün Leh***' adı verilir. Mefûlün leh öğesinin mansup olması için, bir cümlede şu dört şartın aynı anda bulunması gerekmektedir:

1. Mefûlün leh olan sözcüğün '***mastar***' olması

2. Söz konusu '***mastar***' ın '***kalbî fiiller***'den olması (*Bakınız Uyarı!*)

3. '***Mastarın fâili ile fiilin fâilinin aynı kişi veya şey olması***'

4. '***Mastardaki zaman ile fiildeki zamanın aynı olması***'

Bu dört şartı haiz olan mansup bir mefûlün leh öğesi üç şekilde kullanılabilir

a. Nekre olarak **b.** Harf-i Tarifli olarak **c.** Muzâf olarak

Not -I- : Yukarıdaki dört şartı taşıyan mefûlün lehlerde '***mansupluk***' esas olmakla birlikte, başlarına لِ , مِنْ , فِي ve بِ gibi sebep bildiren harf-i cerlerden birinin gelmesiyle mecrur olarak okunmaları da mümkündür. Bu nedenle aşağıdaki örnek cümlelerde mefûlün li eclih öğesi '***mansup***' oluşunun yanısıra '***mecrur***' olarak da gösterilmiştir.

Not -II- : Yukarıdaki dört şarttan herhangi birine sahip olmayan bir mefûlün leh öğesi başına mutlaka yukarıda saydığımız harf-i cerlerden birini almak mecburiyetindedir.

MEFÛLÜN Lİ ECLİH MANSUPTUR.

UYARI!

● '*Kalbî Fiiller*'; تَعْظِيمٌ، إِجْلَالٌ، تَحْقِيرٌ، اِحْتِرَامٌ، خَشْيَةٌ، خَوْفٌ، جُرْأَةٌ، رَغْبَةٌ، رَهْبَةٌ، حَيَاءٌ، شَفَقَةٌ، عِلْمٌ، جَهْلٌ، طَلَبٌ، سَعْيٌ، مَدْحٌ، سُرُورٌ، حُزْنٌ، طَاعَةٌ، ظُلْمٌ، اِحْتِجَاجٌ، تَصْوِيبٌ، رَحْمَةٌ، تَقْدِيرٌ، تَشْجِيعٌ، خَجَلٌ، حَلٌّ، فَرَحٌ، تَكَبُّرٌ، طَمَعٌ، نَشْرٌ، دِفَاعٌ مَنْعٌ، gibi, temelde içsel duygularımızın neden olduğu eylemleri ifade eder.

'*Kalbî Fiiller*'in karşıt grubunu teşkil eden; قِيَامٌ, قُعُودٌ, كِتَابَةٌ, قِرَاءَةٌ, سَمْعٌ, قَتْلٌ, اِصْطِدَامٌ, ضَرْبٌ, شُرْبٌ, أَكْلٌ, نَوْمٌ, مَشْيٌ, جُلُوسٌ, وُقُوفٌ, غَرَقٌ, رُؤْيَةٌ gibi diğer fiil grubu ise, gerisinde içsel bir duygu yerine fiziksel ve dışsal bir hareketin bulunduğu eylemleri tanımlar.

Dört Şartı Haiz Mefûlün Lieclihlerle İlgili Örnek Cümle		
Harf-i Cerle Mecrur	Mefûlün Lieclih	Fiil + Fâil
لِلْعَمِيدِ	اِحْتِرَامًا	قُمْنَا
Dekana saygı için ayağa kalktık.		

DÖRT ŞARTI HAİZ MEFÛLÜN LİECLİHLERLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) نَصُومُ رَمَضَانَ إِطَاعَةً لِلّٰهِ (لِإِطَاعَةِ اللّٰهِ).
Allah'a itaat etmek için oruç tutarız.

(2) هَرَبَ اللِّصُّ مِنَ الشُّرْطِيِّ خَوْفًا مِنَ الْاِعْتِقَالِ (لِلْخَوْفِ مِنَ الْاِعْتِقَالِ).
Hırsız, tutuklanmaktan korktuğu için polisten kaçtı.

(3) كَتَبَ الطَّالِبُ رِسَالَةً إِلَى وَالِدَيْهِ اشْتِيَاقًا إِلَيْهِمَا (لِلْإِشْتِيَاقِ إِلَيْهِمَا).
Öğrenci, anne-babasına, kendilerini özlediği için bir mektup yazdı.

(4) يَضْرِبُ الْأَبُ الْجَاهِلُ أَوْلَادَهُ تَأْدِيبًا لَهُمْ (لِتَأْدِيبِهِمْ).
Cahil baba, eğitmek için çocuklarını döver.

(5) تَرَكَ صَدِيقِي الدِّرَاسَةَ طَمَعًا فِي الثَّرْوَةِ (لِلطَّمَعِ فِي الثَّرْوَةِ).
Arkadaşım, servete tamah ettiği için öğrenimi bıraktı.

(6) اِصْنَعُوا الْخَيْرَ إِرْضَاءً لِلّٰهِ فَقَطْ (لِإِرْضَاءِ اللّٰهِ فَقَطْ).
Sadece Allah'ı razı etmek için hayır işleyiniz.

(7) اِبْتَعَدَ الْوَلَدُ عَنِ الْأَسَدِ فِي حَدِيقَةِ الْحَيَوَانَاتِ خَوْفًا مِنْهُ (لِلْخَوْفِ مِنْهُ).
Çocuk, korktuğu için hayvanat bahçesinde aslandan uzak durdu.

(8) يَشْتَرِي الْآبَاءُ الْمَلَابِسَ الْجَدِيدَةَ اسْتِعْدَادًا لِلْعِيدِ (لِلْاِسْتِعْدَادِ لِلْعِيدِ).
Babalar, bayrama hazırlık için yeni elbiseler satın alırlar.

(9) يَتَرَقَّبُ الْمُسْلِمُونَ الْهِلَالَ اسْتِقْبَالاً لِرَمَضَانَ (لِاسْتِقْبَالِ رَمَضَانَ).
Müslümanlar, Ramazan ayını karşılamak için hilali gözlerler.

(10) يَمْكُثُ الْمُصَلُّونَ فِي الْمَسْجِدِ تَسْبِيحًا لِلّٰهِ (لِتَسْبِيحِ اللّٰهِ).
Namaz kılanlar, Allah'ı tesbih etmek için camide kalırlar.

(11) يَسْتَلْقِي الصَّائِمُ بَعْدَ الْإِفْطَارِ طَلَبًا لِلرَّاحَةِ (لِطَلَبِ الرَّاحَةِ).
Oruçlu kimse, iftardan sonra, istirahat için uzanıp yatar.

(12) يُسَارِعُ الْمُسْلِمُونَ إِلَى أَدَاءِ زَكَاةِ الْفِطْرِ تَطْهِيرًا لِأَمْوَالِهِمْ (لِتَطْهِيرِ أَمْوَالِهِمْ).
Müslümanlar, mallarını temizlemek için zekat vermede yarışırlar.

(13) دَعَا الشُّرْطِيُّ الْمُتَّهَمَ إِلَى الْمَخْفَرِ رَغْبَةً فِي أَخْذِ بَصْمَةِ أَصَابِعِهِ (لِلرَّغْبَةِ فِي ..)
Polis, parmak izini almak için sanığı karakola çağırdı.

(14) تَخْرُجُ الْأُسْرَةُ النَّجِيبَةُ إِلَى بَابِ الْحَدِيقَةِ تَرْحِيبًا بِالضُّيُوفِ (لِلتَّرْحِيبِ بِالضُّيُوفِ).
Asil aile, konukları karşılamak için bahçe kapısına kadar çıkıyor.

(15) يُسَاعِدُ الْغَنِيُّ الْفَقِيرَ شَفَقَةً عَلَيْهِ (لِلشَّفَقَةِ عَلَيْهِ).
Zengin, şefkat duyduğu için yoksula yardımda bulunur.

(16) قَدَّمْتُ الْمَعُونَةَ لِأَخِي الْأَصْغَرِ عَطْفًا عَلَيْهِ (لِلْعَطْفِ عَلَيْهِ).
Kendisine acıdığım için, yardımı, en küçük kardeşime takdim ettim.

(17) لاَ يَنْبَغِي أَنْ تَكُونَ رَجُلاً مُتَعَلِّمًا إِدْرَاكًا لِهٰذِهِ الْعِبَارَةِ (لِإِدْرَاكِ هٰذِهِ الْعِبَارَةِ).
Bu ibareyi anlaman için okumuş adam olman gerekmez.

(18) تُقَامُ هٰذِهِ الْحَفَلَاتُ تَأْبِينًا لِشَاعِرِنَا الْوَطَنِيِّ مُحَمَّدٍ عَاكِف (لِتَأْبِينِ شَاعِرِنَا ..)
Bu törenler, milli şairimiz Mehmet Akif'i anmak için tertipleniyor.

(19) تُغْرَسُ الْأَشْجَارُ وَ الْأَزْهَارُ تَجْمِيلاً لِلْحَدَائِقِ (لِتَجْمِيلِ الْحَدَائِقِ).
Parkları güzelleştirmek için ağaçlar ve çiçekler dikiliyor.

(20) هَجَرْتُ حَارَتَنَا ابْتِعَادًا عَنِ الْقِيلِ وَ الْقَالِ (لِلْاِبْتِعَادِ عَنِ الْقِيلِ وَ الْقَالِ).
Mahallemizi, dedikodulardan uzaklaşmak için terk ettim.

(21) اِلْتَزَمَ الْعَامِلُ بِالتَّعْلِيمَاتِ إِسْعَادًا لِرَئِيسِهِ (لِإِسْعَادِ رَئِيسِهِ).
İşçi, patronunu memnun etmek için direktiflere bağlı kaldı.

(22) اِفْتَتَحَتِ الشَّرِكَةُ فَرْعًا جَدِيدًا آخَرَ رَغْبَةً فِي زِيَادَةِ أَرْبَاحِهَا (لِرَغْبَةِ زِيَادَةِ...)
Şirket, kârlarını artırmak için yeni bir şube daha açtı.

(23) اِغْتَرَبَ كَثِيرٌ مِنْ طُلَّابِنَا رَغْبَةً فِي الْعِلْمِ (لِلرَّغْبَةِ فِي الْعِلْمِ)
Talebelerimizden pekçoğu, bilimi arzuladıkları için gurbete çıktılar.

(24) تَجَمَّعَ كَثِيرٌ مِنَ الْمُتَظَاهِرِينَ احْتِجَاجًا عَلَى الْفَضِيحَةِ (لِلْاِحْتِجَاجِ عَلَى الْفَضِيحَةِ)
Skandalı protesto etmek için çok sayıda gösterici bir araya geldi.

(25) نَظَمَ الشَّاعِرُ الشَّهِيرُ قَصِيدَتَهُ الْبَارِعَةَ مَدْحًا لِمُؤَسِّسِ الدَّوْلَةِ (لِمَدْحِ مُؤَسِّسِ الدَّوْلَةِ)
Ünlü şair, nefis şiirini, devletin kurucusunu övmek için kaleme aldı.

(26) تَمْنَحُ الدَّوْلَةُ رِجَالَ الْأَعْمَالِ قُرُوضًا مُسَاعَدَةً لَهُمْ (لِمُسَاعَدَتِهِمْ)
Devlet, işadamlarına, kendilerine yardımcı olmak için borç veriyor.

(27) أَقَامَ الْوَزِيرُ مَأْدُبَةَ الْعَشَاءِ تَكْرِيمًا لِلْوَفْدِ الزَّائِرِ (لِتَكْرِيمِ الْوَفْدِ الزَّائِرِ)
Bakan, konuk heyeti onurlandırmak için akşam yemeği verdi.

(28) يَحْرُسُ الْجُنُودُ الْوَطَنَ حِمَايَةً لَهُ مِنَ الْاِعْتِدَاءِ (لِحِمَايَتِهِ مِنَ الْاِعْتِدَاءِ)
Askerler, vatanı, düşman saldırısından korumak için bekliyorlar.

(29) اِجْتَمَعَ أَعْضَاءُ اللَّجْنَةِ الْاِقْتِصَادِيَّةِ حَلًّا لِأَزْمَةِ الْبُورْصَةِ (لِحَلِّ أَزْمَةِ الْبُورْصَةِ)
Ekonomi konseyi üyeleri, borsa krizini çözmek için bir araya geldi.

(30) وَزَّعَ عَمِيدُ الْكُلِّيَّةِ الْجَوَائِزَ عَلَى الْمُتَفَوِّقِينَ تَقْدِيرًا لِمَسَاعِيهِمْ (لِتَقْدِيرِ مَسَاعِيهِمْ)
Fakülte dekanı, başarılı öğrencilere ödülleri, çalışmalarını takdir için verdi

(31) تُنْشِئُ الْحُكُومَةُ الْمَكْتَبَاتِ الْعَامَّةَ تَوْعِيَةً لِلشَّعْبِ (لِتَوْعِيَةِ الشَّعْبِ)
Devlet, halk kütüphanelerini, halkı bilinçlendirmek için tesis ediyor.

(32) كَانَتْ شِرْذِمَةٌ قَلِيلَةٌ تَهْتِفُ تَحْرِيضًا لِلشَّعْبِ (لِتَحْرِيضِ الشَّعْبِ)
Küçük bir topluluk, halkı galeyana getirmek için slogan atıyordu.

(33) تَنَاوَلَ رَئِيسُ النَّادِي مُكَبِّرَ الصَّوْتِ تَحِيَّةً لِلْمُتَفَرِّجِينَ (لِتَحِيَّةِ الْمُتَفَرِّجِينَ)
Kulüp başkanı, izleyicileri selamlamak için megafonu eline aldı.

(34) بَدَأَتِ الْغَوَّاصَةُ فِي الْعَمَلِ إِنْقَاذًا لِلسَّفِينَةِ الْغَرِيقَةِ (لِإِنْقَاذِ السَّفِينَةِ الْغَرِيقَةِ)
Denizaltı, batan gemiyi kurtarmak için çalışmalara başladı.

(35) اِخْتَلَقَ صَدِيقِي كَثِيرًا مِنَ الْأَكَاذِيبِ إِلْهَاءً لِي (لِإِلْهَائِي)

Arkadaşım, beni oyalamak için pekçok martaval uydurdu.

(36) يُعَاقَبُ الْمُجْرِمُونَ فِي كُلِّ بَلَدٍ مَنْعًا لِانْتِشَارِ الْجَرَائِمِ (لِمَنْعِ انْتِشَارِ الْجَرَائِمِ)

Suçlular, her ülkede, suçun yayılmasını önlemek maksadıyla cezalandırılır.

(37) خَرَجَتِ الْغَجَرِيَّتَانِ إِلَى الشُّرْفَةِ مُشَاجَرَةً (لِلْمُشَاجَرَةِ)

İki çingene kadın, ağız dalaşı yapmak için balkona çıktı

(38) غَادَرَ السُّيَّاحُ الْبَلَدَ فَزَعًا مِنَ الْإِرْهَابِ وَ الْفَوْضَى (لِلْخَشْيَةِ مِنَ الْإِرْهَابِ ..)

Turistler, terör ve anarşiden ürktükleri için ülkeyi terk etti.

(39) صَفَّرَ رَجُلُ الْمُرُورِ إِيقَافًا لِلسَّيْرِ (لِإِيقَافِ السَّيْرِ)

Trafik polisi, trafik akışını durdurmak için düdük öttürdü.

(40) اُسْتُشْهِدَ آلَافٌ مِنَ الْأَبْطَالِ الْأَتْرَاكِ هُنَا دِفَاعًا عَنِ الْوَطَنِ (لِلدِّفَاعِ عَنِ ...)

Binlerce Türk kahraman, vatanı savunmak için burada şehit düştü.

(41) لَمْ أَنْتَمِ إِلَى ذٰلِكَ الْحِزْبِ اِعْتِرَاضًا عَلَى بَرْنَامَجِهِ الْاِقْتِصَادِيِّ (لِلْاِعْتِرَاضِ عَلَى ..)

O partiye, ekonomik programına karşı çıktığım için katılmadım.

(42) أَهْدَى مُحَمَّدٌ سَاعَةً غَالِيَةَ الثَّمَنِ إِلَى أُمِّهِ اسْتِرْضَاءً لَهَا (لِاسْتِرْضَائِهَا)

Muhammet, gönlünü yapmak için annesine pahalı bir saat hediye etti.

(43) سَيَنَامُ الرِّيَاضِيُّونَ الْيَوْمَ مُبَكِّرًا إِعْيَاءً (مِنَ الْإِعْيَاءِ)

Sporcular, yoruldukları için bugün erken uyuyacaklar.

(44) لَمْ يَتَصَدَّقْ قِرْشًا لِسَبِيلِ الْخَيْرِ بُخْلاً (لِلْبُخْلِ)

Cimri olduğu için hayır yolunda tek kuruş harcamamıştır.

(45) تَفَقَّدَ ابْنَهُ لَيْلَ نَهَارَ رَجَاءَ الْعُثُورِ عَلَيْهِ (لِرَجَاءِ الْعُثُورِ عَلَيْهِ)

Bulmak ümidiyle oğlunu gece gündüz aradı.

(46) قَامَ الرَّجُلُ الْخَيِّرُ بِتَرْمِيمِ الْمَصَحَّةِ ابْتِغَاءَ الثَّوَابِ (لِابْتِغَاءِ الثَّوَابِ)

Hayırsever vatandaş, sanatoryumu, sevap umduğu için restore ettirdi.

(47) يَتَأَنَّى الْمُرَشَّحُونَ فِي الْإِجَابَةِ عَنِ الْأَسْئِلَةِ خَشْيَةَ الْخَطَأِ (لِخَشْيَةِ الْخَطَأِ)

Adaylar, hata yapmaktan korktukları için soruları temkinli yanıtlıyorlar.

(48) اَلطَّالِبُ الشَّاطِرُ بَذَلَ كُلَّ مَا فِي وُسْعِهِ قَصْدَ التَّفَوُّقِ (لِقَصْدِ التَّفَوُّقِ)

Zeki talebe, üstün başarı kazanmak için bütün gayretini sarfetti.

(49) تَرَيَّثَ الصَّيَّادُ الْهَاوِي فِي إِطْلَاقِ النَّارِ خَوْفَ الْإِخْفَاقِ (لِخَوْفِ الْإِخْفَاقِ)

Amatör avcı, başaramam korkusuyla ateş etmekte gecikti.

(50) هَاجَرَ إِلَى بَلَدٍ مَجْهُولٍ خَوْفًا مِنَ الْقَتْلِ (لِلْخَوْفِ مِنَ الْقَتْلِ)

Öldürülmekten korktuğu için meçhul bir ülkeye göç etti.

(51) بَذَلَ كُلَّ مَجْهُودَاتِهِ نَجَاةً مِنَ الْاِتِّهَامِ (لِلنَّجَاةِ مِنَ الْاِتِّهَامِ)

Suçlanmaktan kurtulmak için elinden geleni yaptı.

(52) يَمْتَنِعُ بَعْضُ الْعُلَمَاءِ عَنِ التَّأْلِيفِ سَلَامَةً مِنَ النَّقْدِ (لِلسَّلَامَةِ مِنَ النَّقْدِ)

Bazı bilimadamları, eleştirilmekten kurtulmak için yazmaktan çekiniyor.

(53) طَلَبَ الْمُقَدِّمُ مِنَ الْمُشَاهِدِينَ أَنْ يُصَفِّقُوا لَهُ حُبًّا لِلْمَدْحِ (لِحُبِّ الْمَدْحِ)

Sunucu, övülmekten hoşlandığı için izleyicilerin kendisini alkışlamasını istedi.

(54) اِرْتَكَبَ الطَّالِبُ الْمُدَلَّلُ هٰذِهِ الْجَرِيمَةَ عَمْدًا طَلَبًا لِنَفْيِهِ (لِطَلَبِ نَفْيِهِ)

Şımarık öğrenci, bu suçu, sürülmek için bilerek işledi.

(55) لَا تَتَجَوَّلُ النِّسَاءُ وَ الْبَنَاتُ وَحْدَهُنَّ فِي هٰذِهِ الْمِنْطَقَةِ قَلَقًا مِنَ الْاِعْتِدَاءِ.

Kadınlar ve kızlar, saldırıya uğramaktan endişe ettikleri için bu bölgede tek başlarına dolaşmıyorlar.

(56) كَانَ الْجَاسُوسُ يَتَلَثَّمُ قِنَاعًا مَخَافَةَ انْكِشَافِ أَمْرِهِ (لِمَخَافَةِ انْكِشَافِ ..)

Casus, durumunun anlaşılmasından korktuğu için maske takıyordu.

(57) يَرْتَدِي مُرَبُّو النَّحْلِ مَلَابِسَ خَاصَّةً وِقَايَةً مِنَ اللَّسْعِ (لِلْوِقَايَةِ مِنَ اللَّسْعِ)

Arıcılar, ısırılmaktan korunmak için özel kıyafetler giyerler.

(56) اِنْسَحَبَ الْمُرَشَّحُ الْأَجْنَبِيُّ مِنَ الْاِنْتِخَابِ خَشْيَةَ الرَّفْضِ (لِخَشْيَةِ الرَّفْضِ)

Yabancı aday, reddedilmekten korktuğu için seçimden çekildi.

(59) رَاجَعَ الْمُدِيرُ الْعَامُّ نَفْسُهُ الْحِسَابَاتِ شَكًّا فِي الْغِشِّ (لِلشَّكِّ فِي الْغِشِّ)

Genel müdür, sahtekârlıktan şüphelendiği için hesapları bizzat gözden geçirdi.

(60) مَدَحَ بَعْضُ الشُّعَرَاءِ الْخُلَفَاءَ بِأَشْعَارِهِمْ مُدَاهَنَةً لَهُمْ (لِمُدَاهَنَتِهِمْ)

Bazı şairler, dalkavukluk yapmak için, şiirleri ile halifeleri övmüşlerdir.

ÖNEMLİ NOT

● 50-60 no'lu cümle örneklerinde de görüldüğü üzere, '***mastar***' olan sözcüklere, cümle içindeki durumlarına göre '***malum/etken***' veya '***meçhul/edilgen***' anlamlar yüklenebilmektedir.

Dört Şarttan Herhangi Birisini Taşımayan Mefûlün Li eclihlerle İlgili Örnek		
Mefûlün Leh (Mastar Olmadığı İçin Mecrur)	Mefûlün Bih	Fiil + Fâil
لِلنَّاسِ	مَا فِي الْأَرْضِ	خَلَقَ اللهُ
Allah, yeryüzündekileri insanlar için yarattı.		

DÖRT ŞARTTAN HERHANGİ BİRİSİNİ TAŞIMAYAN MEFÛLÜN LİECLİHLERLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) أَخْرَجَتْ أُمِّي الدَّجَاجَةَ مِنَ الثَّلَّاجَةِ لِطَبْخِهَا.

Annem, tavuğu, buzdolabından, pişirmek için çıkarttı.

(2) اِشْتَرَيْنَا هٰذَا السُّمَّ قَوِيَّ التَّأْثِيرِ لِإِبَادَةِ الصَّرَاصِيرِ.

Bu etkili zehiri, hamamböceklerinin kökünü kazımak için satın aldık.

(3) دَخَلَتِ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هِرَّةٍ حَبَسَتْهَا.

Bir kadın, hapsettiği bir kedi yüzünden cehenneme girmiştir.

(4) فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْبِهِ.

Biz, herkesi, günahından dolayı cezalandıracağız.

(5) أَعْجَبَنِي الطَّالِبُ لِأَخْلَاقِهِ.

Öğrenci, ahlakından ötürü hoşuma gitti.

(6) اِسْتَجَابَ الرَّجُلُ السَّخِيُّ طَلَبَ الْفَقِيرِ لِاسْتِعَانَتِهِ.

Cömert adam, fakire, yardım talebinde bulunduğu için mukabelede bulundu.

(7) سَأُسَافِرُ إِلَى فَرَنْسَا لِلزِّيَارَةِ.

Fransa'ya, ziyaret için gideceğim.

(8) يَأْتِي هٰذَا الرَّجُلَ الْجَوَادَ مِآتٌ مِنَ الْفُقَرَاءِ لِحَاجَاتِهِمْ.

Bu cömert adama, yüzlerce fakir, ihtiyaçları için gelir.

(9) وَدَّعْتُكَ أَمْسِ لِلسَّفَرِ غَدًا.

Yarın gideceğin için seninle dün vedalaştım.

(10) يُسَلِّمُ آلَافٌ مِنَ الْمَرْضَى أَرْوَاحَهُمْ مِنَ السَّرَطَانِ كُلَّ عَامٍ.

Her sene, binlerce hasta kanser nedeniyle vefat etmektedir.

(11) يَذْهَبُ الْوَفْدُ التُّرْكِيُّ غَدًا إِلَى أُورُوبَّا لِجَلْبِ قُرُوضٍ مِنْهَا.

Türk heyeti, dış borç temin etmek için yarın Avrupa'ya gidiyor.

(12) زَارَ أَفْرَادُ الْأُسْرَةِ شَاهِدَ الْعِيَانِ لِحِكَايَةِ الْحَادِثِ لَهُمْ.

Aile, olayı anlatması için görgü tanığını ziyaret etti.

(13) وَ الْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ.

Allah, yeryüzünü, insanlar için yaratmıştır.

(14) دَخَلَ عَدَدٌ مِنَ الْآثَارِيِّينَ فِي الْكَهْفِ لِاسْتِخْرَاجِ الْأَحَافِيرِ الْحَيَوَانِيَّةِ.

Çok sayıda arkeolog, hayvan fosilleri çıkarmak için mağaraya girdi.

(15) نُؤَيِّدُ هٰذَا الْحِزْبَ لِاهْتِمَامِهِ بِآرَاءِ الشَّعْبِ.

Bu partiyi, halkın görüşlerini önemsediği için destekliyoruz.

ÖNEMLİ NOT

● Muzârî fiili naspeden edatlardan حَتَّى , كَيْ , لِكَيْ ve لِ sonrasında gelen ve kendisinden önce yer alan eylemin yapılma nedenini açıklayan mansup-muzârî fiiller de aynı şekilde mefûlün lieclih kabul edilmektedir.

Muzâri Fiili Naspeden Edatlardan 'Hattâ', 'Key', 'Likey' ve 'Li' ile Elde Edilen Mefûlün Lieclihlerle İlgili Örnek Cümle		
Mefûlün Leh (Mahallen Mecrur)	Mefûlün Bih	Fiil + Fâil
لِيُفِيدَ الطُّلَّابَ	هٰذَا الْكِتَابَ	أَعْدَدْنَا
Bu kitabı öğrencilere faydalı olması için hazırladık.		

MUZARİ FİİLİ NASPEDEN EDATLARDAN 'HATTÂ', 'KEY', 'LİKEY' VE 'Lİ' İLE ELDE EDİLEN MEFÛLÜN LİECLİHLERLE İLGİLİ ÖRNEK CÜMLELER

(1) يَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَسْتَعْمِلَ الْقَابِسَ لِتُشَغِّلَ الْفَرَّامَةَ.

Kıyma makinesini çalıştırmak için fişi kullanmanız gerekir.

(2) لَيْسَ مِنَ الضَّرُورِيِّ أَنْ نَذْهَبَ إِلَى الْمَارْكَتِ لِنَتَسَوَّقَ.

Alışveriş yapmak için süpermarkete gitmemiz şart değil.

(3) يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَكْسِبَ كَثِيرًا وَ نُنْفِقَ قَلِيلاً لِنُوَفِّرَ مَالاً أَكْثَرَ.

Daha fazla para biriktirmek için, çok kazanıp, az harcamamız gerekiyor.

(4) قَدْ يُضْطَرُّ الْإِنْسَانُ إِلَى اللُّجُوءِ إِلَى الْكَذِبِ لِكَيْ لَا يُحْزِنَ أَحِبَّاءَهُ.

İnsan bazan, sevdiklerini üzmemek için yalan söylemeye mecbur kalabilir.

(5) تَمَتَّعَتِ الْفَتَاةُ الْجَذَّابَةُ بِحَرَكَاتٍ فَاتِنَةٍ أَمَامَ الشَّابِّ لِتَجْذِبَ انْتِبَاهَهُ.

Çekici kız, gencin ilgisini çekmek için karşısında işveli tavırlar sergiledi.

(6) رَاجَعَ طَالِبٌ الْقُنْصُلِيَّةَ لِيُقَدِّمَ بَلاَغًا عَنْ أَصْدِقَائِهِ.

Bir öğrenci, arkadaşları hakkında ihbarda bulunmak için konsolosluğa başvurdu.

(7) اِخْتَلَقَ الرَّجُلُ الْمَاكِرُ أَكَاذِيبَ شَتَّى فِي الْمَحْكَمَةِ حَتَّى يَسْتَهِينَ بِخُصُومِهِ.

Kurnaz adam, hasımlarını küçük düşürmek için mahkemede çeşitli yalanlar uydurdu.

(8) نَحْنُ بِحَاجَةٍ إِلَى شِصٍّ وَ شَبَكَةٍ كَيْ نَصْطَادَ السَّمَكَ.

Balık avlamak için oltaya ve ağa ihtiyacımız var.

(9) أَلْقَى الصَّرَّافُ الْمُفْلِسُ نَفْسَهُ مِنَ الْجِسْرِ لِكَيْ يَنْتَحِرَ.

Batık dövizci, intihar etmek için kendisini köprüden attı.

(10) تَمَارَضَ ثَلاَثَةٌ مِنَ الطُّلاَّبِ لِيَنْفَلِتُوا مِنَ الْمُحَاضَرَةِ.

Öğrencilerden üçü, dersten kaytarmak için hasta numarası yaptı.

(11) كَبَحَ السَّائِقُ الْفَرْمَلَةَ فَجْأَةً لِئَلاَّ يَصْدِمَ بِالْمَارَّةِ.

Şoför, yayalara çarpmamak için ani bir fren yaptı.

(12) اِسْتَقِيمُوا حَتَّى لاَ يُصِيبَكُمُ الاِعْوِجَاجُ عَلَى ظُهُورِكُمْ.

Kambur olmamak için dik durun.

(13) لاَ أَتَدَخَّلُ فِي مِثْلِ هٰذِهِ الْمُنَاقَشَاتِ كَيْلاَ أُرْهِقَ ذِهْنِي.

Zihnimi yormamak için bu gibi polemiklere girmiyorum.

(14) قَدَّمَ الرَّجُلُ الْمُعَانِدُ مَعَاذِيرَ مُخْتَلِفَةً كَيْلاَ يَتَصَالَحَ مَعَ زَوْجَتِهِ.

İnatçı adam, karısı ile barışmamak için çeşitli bahaneler ileri sürdü.

(15) هَلْ هُنَاكَ أَيُّ سَبَبٍ حَتَّى لاَ نَغْلِبَ عَلَى الْفَرِيقِ الْمُنَافِسِ.

Rakip takımı yenmememiz için herhangi bir sebep var mı?

(16) تَظَاهَرَ وَاحِدٌ مِنْ زَبَائِنِي بِأَنَّهُ لاَ يَعْرِفُنِي لِئَلاَّ يُسَدِّدَ دَيْنَهُ.

Müşterilerimden biri, borcunu ödememek için beni tanımıyormuş gibi davrandı.

ÖNEMLİ NOT

● Arapça'da ism-i fâil, mübalağalı ism-i fâil veya mastar gibi kimi sözcük türleri, kendilerinden sonra bir mefûl almaları ve bu mefûlleri nasp etmeleri yönünden adeta bir fiil özelliğini yansıtırlar. Ancak normal şartlarda bir fiil, mefûlünü mansup olarak alırken, saydığımız kelime türleri kendilerini takip eden mefûllerini -*başlarına zaid bir lam harfi ilave edilerek*- tercihan mecrur olarak almaktadırlar. Bu (لِ) harfi, cümlede anlamsal yönden olmasa bile adı geçen kelime türleri ile bunların mefûlleri arasında bir tür ilgi kurmakta ve en azından cümle musikisine hoş bir katkıda bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili pekçok örnek (mefûlün leh durumundaki mansup mastar) yukarıdaki cümlelerde yer aldığı için burada birkaç kısa terkiple yetinilecektir:

فَهْمُكَ لِلدَّرْسِ، أَكْلُهُ لِلْغَذَاءِ، دِرَاسَتُهُ لِلْفَلْسَفَةِ، شَارِبٌ لِلْعَصِيرِ،

كَاسِرٌ لِلزُّجَاجِ، فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ، مَنَّاعٌ لِلْخَيْرِ، مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ

Aynı zamanda mülkiyet bildiren (لِ) harfi, isim tamlaması terkiplerindeki tamlayan (muzâfun ileyh) öğesinin başına gelerek isim tamlamasını bir sıfat terkibine dönüştürmekte ve iki kelime arasındaki anlamsal bağı pekiştirmektedir:

كِتَابُكَ ⟵ كِتَابٌ لَكَ

سَيَّارَتُهُ ⟵ سَيَّارَةٌ لَهُ

مَعْرِفَتُهُ ⟵ مَعْرِفَةٌ لَهُ

مَسْؤُولِيَّةُ الطَّالِبِ ⟵ مَسْؤُولِيَّةٌ لِلطَّالِبِ

اَلنُّزُوحُ إِلَى الْمَدِينَةِ

مِنْ أَصْعَبِ الْمَشَاكِلِ الَّتِي تَعْتَرِضُ الْبُلْدَانَ الْمُتَخَلِّفَةَ مُشْكِلَةُ نُزُوحِ الرِّيفِيِّينَ إِلَى الْمَدِينَةِ. إِنَّ آلافًا مِنْ أَهْلِ الرِّيفِ يُغَادِرُونَ كُلَّ سَنَةٍ الْقُرَى وَ يَقْصِدُونَ الْمُدُنَ إِمَّا لِأَنَّهُ لَيْسَ لَهُمْ أَرْضٌ يَخْدِمُونَهَا أَوْ عَمَلٌ يَرْتَزِقُونَ مِنْهُ، وَ إِمَّا لِأَنَّهُمْ يَتُوقُونَ إِلَى مَرَافِقِ الْحَيَاةِ الْعَصْرِيَّةِ الَّتِي قَلَّ أَنْ تَتَوَفَّرَ فِي الرِّيفِ كَالنُّورِ الْكَهْرَبَائِيِّ وَ الْمَاءِ فِي الْمَسَاكِنِ وَ الطُّرُقِ الْمُعَبَّدَةِ وَ أَمَاكِنِ التَّرْفِيهِ وَ فِي كِلْتَا الْحَالَتَيْنِ تُخَيِّبُ الْمَدِينَةُ غَالِبًا آمَالَهُمْ ، فَالَّذِينَ يَقْصِدُونَ الْمَدِينَةَ أَمَلاً فِي الْحُصُولِ عَلَى شُغْلٍ لاَ يَجِدُونَ فِي أَغْلَبِ الْأَحْيَانِ عَمَلاً لِأَنَّ الصِّنَاعَاتِ قَلِيلَةٌ فِي الْبُلْدَانِ الْمُتَخَلِّفَةِ وَ لِأَنَّهُمْ أَيْضًا لَمْ يُكَوَّنُوا تَكْوِينًا يُؤَهِّلُهُمْ إِلَى الْعَمَلِ الصِّنَاعِيِّ ، وَ الَّذِينَ يَقْصِدُونَ الْمَدِينَةَ مِنْ أَجْلِ مَرَافِقِهَا يَصْدِمُهُمْ غُلُوُّ الْمَعِيشَةِ فَتَذُوبُ مُدَخَّرَاتُهُمْ فِي أَجَلٍ قَصِيرٍ إِلاَّ إِذَا كَانُوا أَغْنِيَاءَ.

وَ يَنْجَرُّ عَنْ هٰذَا النُّزُوحِ تَضَخُّمُ عَدَدِ سُكَّانِ الْمَدِينَةِ تَضَخُّمًا مَهُولاً، وَ تَكْثُرُ الْأَكْوَاخُ فِي ضَوَاحِيهَا وَ يَتَعَاطَى جُلُّ النَّازِحِينَ مِهَنًا هِيَ فِي الْحَقِيقَةِ بِطَالَةٌ مُقَنَّعَةٌ كَمَسْحِ الْأَحْذِيَةِ وَ بَيْعِ السَّجَائِرِ أَوْ يُضْطَرُّونَ إِلَى التَّسَوُّلِ وَ لَعَلَّ كَثْرَةَ الْأَطْفَالِ الْمُشَرَّدِينَ أَبْشَعُ نَتِيجَةٍ تَنْجَرُّ عَنِ النُّزُوحِ.

كلمة اليوم

لَيْسَ الْعِلْمُ أَنْ تَعْرِفَ الْمَجْهُولَ
وَ لَكِنْ أَنْ تَسْتَفِيدَ مِنْ مَعْرِفَتِهِ